

механізм поділу ставок;

3. Ввести порядок кредитування нових технологій і підприємств за рахунок банківських кредитів, але з погашенням 50% за рахунок додаткових податків, отриманих від введення згаданих об'єктів.

4. Внести зміни до Бюджетного кодексу України щодо розподілу повноважень місцевих органів влади на делеговані і власні з відповідним підтвердженням фінансовими ресурсами.

5. Запровадити систему зацікавленості місцевих органів влади у додаткових надходженнях до Державного бюджету України, надавши право використовувати їх частину для соціально-економічного розвитку регіонів.

Література:

1. Закон України від 15 липня 1997 року «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування». 2. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 року №2542-111. 3. Закон України від 28 грудня 2007 року № 107-VI «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України». 4. Проект Податкового кодексу України. 5. Стан і проблеми оподаткування в умовах ринкової економіки. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. - Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006.- 605с. 6. Звітність Державного казначейства України за 2000-2007 роки.

Чала Н.Д.,

к.е.н., доцент, докторант Харківського
регіонального інституту державного управління
НАДУ при Президентіві України

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

З кожним роком все інтенсивніше спостерігається вплив процесів глобалізації у світі. Наслідками дії глобалізації цих чинників стає уніфікація економіко-культурних укладів життя, проблем та викликів, які постають перед різними країнами під час інтеграції у новий транснаціональний і культурний порядок. Ці процеси на обходять й Україну. Розповсюдження в нашій країні ініціативи Глобального договору ООН, який декларує принципи корпоративної соціальної відповідальності, перевів дискусію щодо ефективності діалогу між державою і бізнесом у іншу площину. Чи має сенс розвивати ідеї соціальної відповідальності в Україні? Яким чином соціально-відповідальний підприємець впливає на розвиток території та зростання добробуту?

У 20-ті роки минулого століття в середовищі підприємців почала дискутуватися ідея служіння суспільству, проте в період економічної депресії ця вона згасла. Пізніше набула поширення концепція соціальної відповідальності в бізнесі, яка дістала найбільшого поширення у 70-80 рр. ХХ ст. у США. Ввів поняття «соціальна відповідальність» Р. Вуд - керівник фірми «Сірз», порушивши ще в 1936 році питання про обов'язок бізнесу перед суспільством, який не можна обрахувати математично, але

який має велике значення. Згідно цієї концепції, підприємець повинен керуватися інтересами суспільства в цілому, а не лише своїми егоїстичними. Це передбачає виконання законів, що регламентують економічну діяльність, забезпечення екологічної безпеки, політичної стабільності, підвищення рівня освіченості, культури [1, с.6].

Дослідження ставлення бізнес-структур до реалізації соціальних проєктів, яке проводилося Інститутом соціології НАН України та фондом "Інтелектуальна перспектива" в 2002 р., показало розуміння і готовність нашого суспільства та підприємців до впровадження соціальних проєктів. У опитуванні прийняло участь 811 підприємств різних міст України, серед яких: 88% - підприємства з виключно українським капіталом; 10% - спільних підприємств; 2%- підприємства з суто іноземними інвестиціями. Результати дослідження показали, що: 1) більшість респондентів (60%) реалізацію соціальних проєктів оцінюють позитивно і вважають її корисною для суспільства в цілому; 2) «нейтралітет» із цього питання продемонструвала чверть опитуваних; 3) негативне ставлення має незначна частка опитаних респондентів (5 %), оцінивши таку діяльність, як «марну трату часу та ресурсів»; 4) біля 7% опитаних зізналися, що ніколи не замислювалися над цим питанням [2, с. 18].

Сучасна концепція корпоративної соціальної відповідальності може бути узагальнена наступними положеннями [3, с. 177,178]: 1). Суспільство, одного боку, та окремі бізнес-одиниці, з іншого, повинні мінімізувати потенційний конфлікт власних інтересів, 2). Інструментом досягнення цієї мети є спільна участь в реалізації різних соціально-економічних проєктів, які мають позитивний зовнішній ефект, 3). Різні форми корпоративної соціальної відповідальності передбачають різний ступінь регулювання з боку держави.

У цьому контексті соціальна відповідальність підприємництва має дві складові. Перша - пов'язана з виконання зобов'язань перед державою, що відображені у відповідному законодавстві. Друга - добровільна участь у реалізації різних програм централізованого або локального характеру, які пов'язані із задоволенням суспільних потреб, а не інтересів бізнес-компаній. Зацікавленість у розбудові партнерських відносин при вирішенні соціальних та екологічних питань існує як у держави, так і у підприємницького сектору. Це пов'язано з необхідністю об'єднання зусиль і обмеженістю ресурсів при відтворенні людського та природного чинників. Крім цього, довіра та підтримка один одного влади та бізнесу сприяє стабільному суспільному розвитку та запобіганню соціальних конфліктів.

У дискусіях щодо доцільності включення підприємців до вирішення суспільних проблем, наводяться аргументи «проти» [4, с. 28]. Вважається, що підприємці компетентні лише у галузі розвитку їхнього бізнесу, а тому їх спроби вирішення суспільно важливих питань не будуть ефективними, краще, якщо вирішення соціальних проблем залишиться державним органом влади. Участь підприємців у вирішенні соціальних і екологічних

питань місцевої громади, на території яких розташовано підприємство, сприяє формуванню сприятливого зовнішнього середовища і створює позитивний імідж бізнесу серед його цільової аудиторії. Така діяльність підприємців не можлива без активної співпраці з органами місцевого самоврядування, які є на місцевому рівні інструментом соціального сервісу.

Неувага підприємців до проблем та інтересів місцевої громади призводить до унеможливлення подальшого розвитку бізнесу. Підприємство «Євро Фінанси ЛТД» планує збудувати у м. Біла Церква, Київської обл. сталепрокатний завод майбутнього, загальна сума інвестицій 600 млн. дол. США [5]. За попередніми оцінками будівництво заводу забезпечить надходження до місцевого бюджету понад 23 млн. грн. та до державного бюджету - понад 400 млн. грн., створить в регіоні близько 5 тис. нових робочіх місць [5]. За підтримкою будівництва підприємство «Євро Фінанси ЛТД» звернулося до Київської обласної державної адміністрації, де її і отримало. Проте місцева громада виступила проти будівництва. Лише тривала роз'яснювальна робота підприємців місцевій громаді соціальних чинників проекту та додаткова інвестиція у розвиток соціальної інфраструктури регіону сприяла порозумінню.

Органи місцевого самоврядування здійснюють власну діяльність в умовах ресурсних обмежень. Залучення до співпраці бізнес-структур значно розширює їх можливості. Соціальна відповідальність підприємництва на місцевому рівні починається з виконання стандартів екологічного законодавства (особливо у галузі шкідливого виробництва) та участь у програмах по відновленню/охороні різних природних ресурсів.

Як правило, вважається, що до проведення соціальних проектів доцільно залучать крупні компанії з великим обсягом оборотних коштів, мале підприємство, яке акумулює значний потенціал місцевого населення, залишається осторонь цього процесу. Мале підприємство не розпоряджається такими значними фінансовими ресурсами, як крупні підприємства, проте наявність зрозумілого проекту соціально-економічного або екологічного розвитку власного регіону в змозі їх консолідувати та залучити до його впровадження. Роль органів місцевого самоврядування у розробці таких проектів, їх координації та інформаційній підтримці. Однією із форм проведення соціально-відповідальної політики є благочинна діяльність, яка після цьогорічного економічного форуму у Давосі набула в Україні особливого значення. З точки зору підприємницьких структур проведення благочинних проектів, значно легше, ніж участь у проектах розвитку: легше контролюється за обсягом вкладених коштів і швидше дає позитивні результати. Проте, щоб така діяльність була ефективною потрібна координаційна та інформаційна підтримка з боку органів місцевого самоврядування.

Проте, чи можна вважати підприємство, яке приймає активну участь у благочинних та соціальних проектах, але при цьому використовує тіньові схеми ухилення від сплати податків, соціально-відповідальним? Звісно, що

ні. Соціальна відповідальність бізнесу починається з виконання законодавства у тому числі і податкового. Якщо підприємців не влаштовує чинне законодавство, то цивілізаційним шляхом необхідно його змінити. У той же час нестабільність та непередбаченість регуляторних і податкових підприємств по відношенню до інших, непрозорість та не ефективне використання державних ресурсів, високий рівень корупції створюють стимули для підприємництва залишатися у тіні та зачиненими для розбудови партнерських відносин з органами влади як на місцевому, так і державному рівні, а відтак зникає можливість реалізації соціально значущих програм.

Таким чином системна партнерська робота органів місцевого самоврядування та підприємницького сектора є важливою для реалізації значущих соціальних та екологічних проектів, що являється основою для гармонійного соціально-економічного розвитку регіону. Ефективність благодійної діяльності підвищиться, якщо вона отримає інформаційну підтримку та координацію з боку місцевих органів влади. У той же час органи державної та місцевої влади повинні забезпечити виконання законодавства, створення сприятливого бізнес-клімату та відкритістю інформації.

Література:

1.Рощин С.К. Предпринимательская деятельность: психология и идеология // Психологический журнал. - 1995. - Т. 16. - № 1. 2.Коник Д.Л., Олійник М.В., Привалов Ю.О. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні / Відп.ред.: Ю.Саско. - К.: "Батискаф". 2002. - 72 с. 3.Акимова И. Социальная ответственность бизнеса и её развитие в Украине// Бизнес та державна влада. Діалог/ За ред.: К.Ляпіної та Д.Ляпіна. «Інститут Конкурентного Суспільства». – К., 2006-2007. - с. 177-191. 4.МаскеуА., Маскеу Т., Barney G. Corporate Social Responsibility and Firm Performance: Investor Preferences and Corporate Strategies? - Working Paper. - Ohio State University. - 2005. 5.Бізнес-план Білоцерківський сталепрокатний мінізавод» Інформаційні матеріали до круглого столу. - К. ПП ТОВ «Євро Фінанси Лтд». - 2007. - 10 с.

Багрій О.О.,

молодший науковий співробітник
інституту економіки і прогнозування НАН України

ВИЗНАЧЕННЯ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОСТІ - УКРАЇНСЬКИЙ ВИБІР

Одним з напрямів вдосконалення податкової системи України є метою підвищення стабільності прибуткової частини бюджетів всіх рівнів є розширення податкової бази. Важливим елементом цього процесу є зміцнення прибуткової частини місцевих бюджетів за рахунок введення в практику оподаткування податку на нерухомість. Введення цього податку ставить перед законодавцями складні завдання з формування об'єкта оподаткування.